

The Impact of Hijab and Chastity on Women's Personality in the Quranic Ideology of Imam Khamenei*

Halimjan Seyedov*

Salamuddin Mohammad Amin**

Abstract

Undoubtedly, the Islamic religion pays particular attention and has specific plans for the revival and establishment of women's honorable status and personality, adherence to which leads to the desirable growth of women and humane society. Neglecting these aspects will have irreparable consequences. Observance of hijab (veiling) and chastity as a religious necessity is one of the most influential factors on the strength and stability of a woman's personality and dignity, rooted in the verses of the Holy Quran. A precise understanding of the Quran's teachings serves as a prerequisite for appropriate cultural development to foster a chaste life within Islamic society. Utilizing the profound and applied thoughts of Imam Khamenei, backed by the highest executive authority and religious leadership, who have wisely steered the most revolutionary and Islamic system away from the tumultuous currents of our time with utmost sagacity and vigilance, will be highly instrumental and enabling in this regard. This research, employing a descriptive-analytical method and examining the thoughts of the esteemed leadership, aims to elucidate this concept. The findings indicate that within the Quranic ideology of the esteemed leader, the elevation of the human and spiritual dimensions, freedom, security, tranquility, physical and mental health, and the attainment of growth and perfection by women are among the influential aspects of hijab and chastity on a woman's personality and dignity.

Keywords: Quranic Ideology, Imam Khamenei, Impact of Hijab, Chastity, Women's Personality.

*. Date of Receipt: ۸۷۷ ۱۴۰۲ SH (July ۹۹, ۲۰۲۳ CE) & Date of Acceptance: ۱۰۹۹/۱۴۰۲ SH (September ۰۰, ۲۰۲۳ CE)

*. Doctoral Researcher in Comparative Hadith Sciences, Al-Mustafa International University, Higher Education in Quran and Hadith Studies Institute (Corresponding Author) - Email: hamed.tj.88@gmail.com

** Fourth-level Researcher in Ja'fari and Hanafi Studies, Al-Mustafa International University, Higher Education in Wisdom and Religious Studies Institute - Email: aminsalamiddin@gmail.com

تأثیر حجاب و عفاف بر شخصیت زن در اندیشه قرآنی امام خامنه‌ای*

حلیم‌جان سیداف* سلام‌الدین محمدامین**

چکیده

بی‌تردید دین اسلام به احیا و تثبیت مقام و شخصیت شایسته زن توجه و برنامه خاص دارد که پایبندی به آن باعث رشد مطلوب زنان و جامعه انسانی می‌شود و بی‌توجهی به آن عواقب جبران‌ناپذیری خواهد داشت. رعایت حجاب و عفاف به عنوان یک ضرورت دینی یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر قوام و پایداری شخصیت و کرامت زن است که ریشه در گزاره‌های قرآن کریم دارد. فهم دقیق معارف قرآن مقدمه فرهنگ‌سازی مناسب برای ایجاد زندگی عقیفانه در جامعه اسلامی می‌باشد؛ بهره‌مندی از اندیشه‌های عمیق و کاربردی قرآنی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که با پشتوانه بالاترین مقام اجرایی و مرجعیت دینی مهم‌ترین انقلاب و نظام اسلامی را از گرداب‌های سهمگین روزگار با بیش‌ترین دشمنی‌ها و کارشکنی‌ها حکیمانه اداره کرده است، در این زمینه بسیار کارساز و راه‌گشا خواهد بود. پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی و بررسی اندیشه‌های مقام معظم رهبری، به تبیین این مقوله پرداخته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که در اندیشه قرآنی معظم له، برجسته شدن بعد انسانی و معنوی، آزادی، امنیت و آرامش، سلامت جسمی و روحی و دستیابی به رشد و کمال زن از جمله مسائل مؤثر حجاب و عفاف بر شخصیت و کرامت زن می‌باشد.

واژگان کلیدی: اندیشه قرآنی، امام خامنه‌ای، تأثیر حجاب، عفاف، شخصیت زن.

* تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۷/۸ و تاریخ تأیید: ۱۴۰۲/۹/۱۰

* دانش‌پژوه دکتری علوم حدیث تطبیقی جامعه المصطفی‌۹ العالمیه، مجتمع آموزش عالی قرآن و حدیث (نوسنده مسئول):
hamed.tj.۸۸@gmail.com

** دانش‌پژوه سطح چهارم مطالعات جعفری و حنفی جامعه المصطفی‌۹ العالمیه، مجتمع آموزش عالی حکمت و مطالعات ادیان:
aminsalamiddin@gmail.com

مقدمه

خدای متعال با آفرینش انسان در بهترین تقویم به خودش آفرین گفت و به انسان کرامت بخشید و به عنوان خلیفه الله به او حق انتخاب و اختیار داد و ابزارهای فراوانی برای کسب معرفت و درک حقیقت برای طی طریقت به سوی سعادت به او عطا کرد و سعادت انسان را در ایمان و پابندی عملی به شریعت و رسالت اعلام نمود. هر نوع تخلف و کناره‌گیری و بی‌اعتنایی به این برنامه باعث آسیب‌های جدی در زندگی و محروم شدن از کمال انسانی و سقوط در پرتگاه ابدی است. خالق حکیم از ظرافت‌ها و استعداد‌های زن و مرد آگاه است و برای شکوفا و ثمره بخش کردن آن و رفع نیازهای انسان راه را از چاه برایش هویدا ساخته است. زن در نظام خلقت نقش برجسته و بی‌نظیری دارد و برای ایفای موفق آن باید لوازمی را هم خود او و هم مردان مراعات کنند. بنابر فرموده رسول خدا (ص) زن ریحانه است و نگه‌داری از ریحانه شرایط خاص خود را دارد تا هم با طراوت بماند و هم طراوت‌بخش محیط باشد. خالق هستی تولید و تربیت نسل سالم بشر را به عهده زن گذاشته که وظیفه حساس، سنگین و مهمی است و قدر و منزلت آن تا جایی است که بهشت را زیر پای مادران قرار داده است. یکی از مهم‌ترین لوازم حفظ این جایگاه و عامل مهم موفقیت در انجام این مأموریت سرنوشت‌ساز پابندی زن به حجاب و عفاف است در حالی که ابلیس این دشمن سرسخت سعادت انسان به دنبال ایجاد برهنگی، بی‌بندوباری و ولنگاری و در نتیجه تخریب بنیان خانواده و عفت عمومی و عدم دستیابی انسان به سعادت است. امروز شاهدیم که تحمیل فرهنگ شیطانی غرب نه تنها شخصیت و کرامت زن را در جوامع غیرمسلمان به سقوط کشانده بلکه جوامع اسلامی را هم آشفته و بنیان‌های خانواده را متزلزل کرده است.

رعایت حجاب و عفاف به عنوان یک ضرورت دینی یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر قوام و پایداری شخصیت و کرامت زن است که ریشه در گزاره‌های قرآن کریم دارد. فهم دقیق معارف قرآن مقدمه فرهنگ‌سازی مناسب برای ایجاد زندگی عفیفانه در جامعه اسلامی می‌باشد؛ بهره‌مندی از اندیشه‌های عمیق و کاربردی قرآنی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که با

پشتوانه بالاترین مقام اجرایی و مرجعیت دینی مهم‌ترین انقلاب و نظام اسلامی را از گرداب‌های سهمگین روزگار با بیش‌ترین دشمنی‌ها و کارشکنی‌ها حکیمانه اداره کرده است، در این زمینه بسیار کارساز و راهگشا خواهد بود. از این‌رو پژوهش حاضر با بهره‌مندی از آیات قرآن کریم و بیانات امام خامنه‌ای پنج محور مهم را با عناوین تأثیر حجاب و عفاف در برجسته شدن بعد انسانی و معنوی، در آزادی و امنیت و آرامش و سلامت جسمی و روحی و رشد و کمال زن، مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است.

پیشینه پژوهش

بر پایه مطالعات انجام‌شده در منابع و مقالات مختلف مشخص شد که مقوله تأثیر حجاب و عفاف بر شخصیت زن، یکی از مهم‌ترین مباحث در حوزه اجتماعی است که منابع زیادی اعم از کتاب و مقاله در این حوزه تدوین شده است اما در خصوص معیارها و مؤلفه‌ها با رویکرد قرآنی، محدود آثاری در سطح علمی تخصصی و مروری تدوین شده است که بیشتر آن را می‌توان به عنوان پیشینه عام این پژوهش بیان نمود.

- استاد مطهری در کتاب «مسئله حجاب» (۱۳۵۳) به بررسی حجاب از جمله فلسفه آن از نگاه اسلام پرداخته و آن را موجب آرامش روانی زن، استحکام پیوند خانوادگی و استواری اجتماع و همچنین حفظ ارزش و احترام واقعی زن دانسته و به شبهاتی غیر قابل دفاع بودن حجاب و سلب آزادی و عامل رکود فعالیت‌های اجتماعی زنان و ملتهب شدن فضای اجتماعی به دلیل پوشیدگی زنان پاسخ گفته است.

- امیرحسین بانکی پور فرد سخنرانی‌ها و پیام‌های آیت‌الله خامنه‌ای را در باره زنان، از آغاز پیروزی انقلاب اسلامی تا سال ۱۳۹۲ در کتاب «حجاب و عفاف در سبک زندگی ایرانی اسلامی» (۱۳۹۳) در پنج فصل و با عناوین عفت و حیا، روابط زن و مرد، حجاب و پوشش، کشف حجاب و بی‌بندوباری، و روش برخورد با بی‌بندوباری گردآوری نموده است که این تلاش ارزشمند برای آشنایی علاقه‌مندان با منظومه فکری امام خامنه‌ای در بحث زنان و همچنین مواد خام برای تحقیق پژوهشگران، اثر مناسبی است.

- فتحیه فتاحی‌زاده در کتاب «حجاب از دیدگاه قرآن و سنت» (۱۳۸۸) با بررسی آیات قرآن کریم و روایات و مباحث فقهی به تبیین آیات حجاب پرداخته و حدود پوشش و موارد استثنا را بیان کرده است و همچنین عوامل بدحجابی و بی‌حجابی و طرق دستیابی به پوشش مدنظر اسلام را بحث کرده است.

- زارعی در مقاله «ترویج عفاف و حجاب در خانواده و نقش آن در کاهش آسیب‌های اجتماعی» (۱۳۹۸) بر این باور است که عفاف و حجاب موجب سلامت جامعه شده و نبود آن پیامدهای جبران‌ناپذیری را برای جامعه به دنبال دارد. او نتیجه می‌گیرد که ترویج حجاب و عفاف همان‌طور که در تنظیم روابط بین مرد و زن در خانواده نقش بسزایی دارد در تنظیم روابط همه افراد در جامعه نیز مؤثر بوده و عامل پاسداری ارزش‌های انسانی و مقابله با شیخون فرهنگ غربی و کاهش چشم‌گیر آسیب‌های اجتماعی می‌شود.

- موسوی مبلغ در مقاله «حجاب حق شخصی - اجتماعی» (۱۳۸۶) معتقد است حجاب نه تنها یک تکلیف شخصی نیست بلکه یک مسئله عاطفی، روانی، خانوادگی و اجتماعی است. وی در پژوهش خود دیدگاه کسانی که حجاب را تکلیف شخصی محض می‌دانند نقد کرده با محوریت آیات سوره نور اجتماعی بودن حجاب را اثبات نموده است.

پژوهش‌های فوق از زوایای خاصی به بررسی حجاب و عفاف پرداخته‌اند و تلاش مؤلفان این پژوهش بر آن است که با بررسی آیات قرآن کریم و تبیین اندیشه‌های امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که از معارف قرآن سرچشمه می‌گیرند تأثیر حجاب و عفاف را در ابعاد شخصیتی و اجتماعی و تکاملی زن اثبات نماید.

مفهوم شناسی

الف: حجاب در لغت و اصطلاح

«حجاب» در لغت از ریشه (ح ج ب) در العین چنین معنا شده است: «الحجاب ما حجب به شیء عن شیء» (فراهیدی، ۱۴۰۵: ج ۳، ص ۸۶). حجاب آن چیزی است که به واسطه آن

چیزی از چیزی پوشیده می‌شود و در مجمع البحرین آمده «الحجاب کلّ ما حالّ بین شیئین» (طریحی، ۱۳۷۵: ج ۲، ص ۳۴). هر آنچه میان دو چیز حائل شود، حجاب است. این لغت در التحقیق فی کلمات القرآن به صورت کامل تری معنا شده است: «الحجاب هو الحائل الحاجز المانع عن تلاقی شیئین أو أثرهما، سواء كانا مادّیین أو معنویین أو مختلفین، و سواء كان الحاجب مادّياً أو معنوياً» (مصطفوی، ۱۳۶۰: ج ۲، ص ۱۶۷). یعنی حجاب، حائل میان دو چیز است که مانع برخورد آن دو یا اثرگذاری آن دو بر یکدیگر می‌شود. ممکن است این دو مادی باشند یا معنوی، یا یکی مادی و دیگری معنوی و آن مانع هم ممکن است مادی یا معنوی باشد.

البته لغت‌دانان «ستر» را هم به معنای پرده و هم پوشش آورده‌اند (آذرنوش، ۱۳۸۲: ص ۲۷۷).

با توجه به نظر لغت‌دانان مفهوم حجاب دو معنای متمایز دارد: ۱) جدا کردن، مرز گذاشتن و فاصله انداختن بین دو چیز می‌باشد و ۲) پنهان کردن، پوشاندن و از مقابل دیده افراد دور کردن است که این معنا به کلمه «ستر» نزدیک است.

معنای اصطلاحی حجاب بیشتر در فقه در کتاب صلوة ذیل باب لباس نمازگزار بحث شده است. البته در میان فقها به جای حجاب ستر متداول است. آیت‌الله خامنه‌ای در جواب استفتا می‌فرماید: بر زنان واجب است در نماز تمام بدن و موی خود را به غیر از صورت به مقداری که شستن آن در وضو واجب است و دست‌ها تا مچ و پاها تا مفصل ساق با پوششی که کاملاً بدن را می‌پوشاند، بپوشانند و در حضور نامحرم پاها را نیز باید بپوشانند. (رساله اجوبة الاستفتاءات، ۱۳۸۴، ص ۹۵) اصل حجاب، ضروری دین محسوب است و بی‌اعتنایی به اصل حجاب و عدم رعایت آن معصیت و گناه است.

ب: عفاف در لغت و اصطلاح

عفاف را در لغت به «خودداری از آنچه حلال نیست» (فراهیدی، ۱۴۰۵: ج ۱، ص ۹۲) و «عفت به وجود آمدن حالتی برای نفس است که به وسیله آن از غلبه شهوت جلوگیری شود» (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲: ص ۵۷۳) دانسته‌اند. و در اصطلاح عفاف فضیلتی اخلاقی است که

شکل‌گیری آن در درون آدمی موجب کنترل شهوات و تمایلات نفسانی می‌گردد. در بحث تفاوت حجاب با عفاف گفته‌اند: (۱) حجاب يك تكلیف و حکم شرعی است، حال آنکه عفاف فضیلتی اخلاقی است؛ (۲) از آنجا که عفاف امری ذاتی و حالتی درونی است، جنسیت بردار نیست و زن و مرد هر دو مصداق آن هستند در حالی که حجاب مرد و زن تفاوت و احکام خاص دارد؛ (۳) عفاف امری همیشگی است و زمان و مکان نمی‌شناسد اما حجاب تنها در مقابل نامحرم معنا پیدا می‌کند؛ (۴) حد حجاب در شرع اسلام با ملاک روشنی مشخص شده است اما عفاف این‌گونه نیست و نزد جوامع و ملل مختلف با آداب و رسوم متفاوت و در زمان‌های گوناگون فرق می‌کند. (نائینی و همکاران، ۱۳۸۶، ص ۱۱۹) بنابراین عده‌ای از محققان بر وجود رابطه میان حجاب و عفاف اصرار ورزیده و رابطه این دورا به باطن و ظاهر، روح و جسم یا گوهر و صدف تشبیه کرده و گفته‌اند: «حجاب میوه عفاف است و عفاف ریشه حجاب» (طیبی، ش ۹۶-۹۵).

تأثیر حجاب و عفاف بر شخصیت زن

هرچند بحث حجاب و عفاف مختص زنان نیست ولی آیات و روایات رعایت و حساسیت آن را نسبت به زنان بیشتر تأکید نموده‌اند. البته در آموزه‌های دینی دلایل فطری، عقلی و منطقی بر ضرورت و اهمیت این حکم نظیر شناخته شدن و در امان ماندن زنان از اذیت و طمع بیمارستان و طهارت قلب و سلامت جسم و روح آنان بیان شده است. ضروری است که خود زنان و عموم جامعه از تأثیر مثبت حجاب و عفاف در زندگی فردی، خانوادگی و روابط اجتماعی و پیامدهای ناگواری بی‌حجابی و بی‌حیایی آگاهی کافی داشته باشند و خود به پایبندی آن اقدام نمایند و به آن استمرار بخشند. آیات قرآن کریم به زیبایی و وضوح هدف این حکم الهی و برکات آن را برای زنان و جامعه بیان کرده است و نسبت به وسوسه‌های شیاطین انس و جن در اراده و ترویج بی‌بندوباری و پیامدهای جبران‌ناپذیر آن هشدار داده است. با تنوع و تعدد و گسترش ابزارهای تأثیرگذار که بستر ترویج فرهنگ غربی از جمله مقوله بی‌بندوباری شده است ضروری است که تأثیر حجاب و عفاف بر حفظ شخصیت و کرامت زن بر اساس آیات قرآن و

نگاه حکیمانه امام خامنه‌ای بحث و تبیین شود. در نوشته حاضر به بیان تأثیر حجاب و عفاف بر پنج محور مهم پرداخته شده است.

۱) حجاب و عفاف و برجسته شدن بعد انسانی و معنوی زن

دین اسلام می‌خواهد زن در جامعه حضور و نقش فعال داشته و در آبادانی اجتماع سهیم باشد. «هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا» (هود/۶۱) بر اساس حکمت الهی زن در خانواده برای همسر معشوقه و دلبر و برای فرزندان مادر مهربان و برای پدر و مادر دختر شایسته باید باشد و زمانی که وارد اجتماع و عرصه عمومی شد به عنوان یک انسان محترم حاضر شود و دیگران هم وظیفه دارند با این نگاه با او برخورد کنند. از نظر امام خامنه‌ای اگر زن حجاب را کنار بگذارد و آنچه را که خداوند و طبیعت پنهان بودنش را از او خواسته‌اند عریان کند شخصیت خود را کوچک، سبک و کم‌ارزش می‌کند و وقار و احترام خود را از دست می‌دهد. حجاب برای زن نعمت الهی است و شکر این نعمت پایبندی به آن است. (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از مسداحان سراسر کشور، ۱۳۹۱/۰۲/۲۳، <https://khl.ink/f/۱۹۸۰۸>)

زن استعداد شکوفا کردن ابعاد مادی و معنوی و رسیدن به رشد مطلوب و قرب الی الله را دارد و در این زمینه هیچ تفاوت و تبعیض و مانعی بین زن و مرد نیست. در آیه ۹۷ سوره نحل لزوم ایمان و عمل صالح شرط رسیدن به حیات طیبه و مطلوب انسانی بیان شده است و در دریافت بهترین پاداش زن و مرد یکسان هستند. «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ». بر اساس این آیه شریفه با داشتن ایمان و عمل صالح خداوند حتماً انسان را به حیات طیبه زنده می‌کند و این حیات باید غیر از حیات عادی باشد و تنها تغییر صفاتی نیست چون در این صورت می‌فرمود که حیاتشان را طیب خواهیم داد. (طباطبایی: ۱۳۷۴، ج ۱۲، ص ۴۹۱) پس حیات طیبه‌ای که خداوند در این آیه وعده داده است به جنسیت ربط ندارد بلکه به انسانیت مربوط است.

این آیه و آیات مشابه آن دلالت دارند بر اینکه زنان با رعایت حفظ حجاب و عفاف که از مصادیق عمل صالح و زمینه‌ساز اعمال صالح دیگر است می‌توانند در عرصه‌های اجتماعی حضور یابند و استعداد‌های انسانی خود را شکوفا کنند و حضور و فعالیتشان برای جامعه سودمند باشد. او با این رفتار از تحریک حس شهوانی و تهاجمی مردان نسبت به خود پرهیز نموده و به دنبال برجسته کردن انسانیتش می‌باشد. آیه ۵۹ سوره احزاب هم رعایت حجاب و عفاف را نزدیک‌ترین راه برای معرفی شخصیت انسانی زن و نتیجه آن را آزار ندیدن زنان می‌داند. «ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ يَعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ». در این زمینه امام خامنه‌ای می‌فرماید: «حجاب برای زن حریم و احترام انسانی ایجاد می‌کند. فرهنگ غربی این حریم را در یکی دو قرن اخیر با اسم‌های فریبنده و گوناگون شکست. خانواده که پایه یک جامعه سالم انسانی است بیش‌ترین ضربه را از این فرهنگ برهنگی و بی‌بندوباری زنان خورد و مفاسد در جامعه نهادینه شد.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از مداحان، ۱۳۹۲/۰۲/۱۱، <https://khl.ink/f/۲۲۴۴۳>) همچنین چشم‌نواز بودن زن برای مردان و کنار گذاشتن حجاب و عفاف رهاورد روش غلط و انحرافی دنیای فاسد غرب است که نتیجه آن تحقیر زن است. ایشان می‌فرماید: «این غرب مست‌دیوانه و از همه جا بی‌خبر، تحت تأثیر دست‌های صهیونیستی، بی‌بندوباری را به عنوان تجلیل از زن علم کرد و یک عده هم باور کردند. جلب کردن چشم مردها و هوس هوسرانان تحقیر زن است نه تجلیل او و عظمت زن حفظ سرشت الهی با حجاب و عفاف و آمیختن عزت مؤمنانه با احساس تکلیف و وظیفه است. زن باید لطافت خود را در جای خود و برندگی ایمان را هم در جای خود به کار برد. این امتیازی است که خداوند به زن‌ها داده است. قرآن کریم زن فرعون و حضرت مریم را به عنوان الگو برای همه انسان‌های مؤمن اعم از زن و مرد مثال می‌زند: «وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ» و «وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از پرستاران نمونه کشور، ۱۳۸۹/۰۲/۰۱، <https://khl.ink/f/۹۲۱۸>) راه رسیدن به این مقام والا پابندی به احکام الهی از جمله حجاب و عفاف است. ایشان در این زمینه می‌فرماید: «اسلام می‌خواهد که رشد فکری، علمی، اجتماعی و سیاسی و - بالاتر از همه - فضیلتی و معنوی زنان، به حد اعلیٰ برسد و وجودشان برای جامعه و خانواده بشری -

به‌عنوان یک عضو - حد‌اعلای فایده و ثمره را داشته باشد. همه تعالیم اسلام از جمله مسأله حجاب، بر این اساس است.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از بانوان پزشک به مناسبت میلاد حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله علیها)، ۱۳۶۸/۱۰/۲۶، <https://khl.ink/f/۲۲۵۰>) این در حالی است که «در فرهنگ غربی زن مظهر مصرف، آرایش، جلوه‌گری در مقابل مردان و وسیله هیجان جنسی آن‌ها است.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار مداحان اهل‌بیت علیهم‌السلام، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷، <https://khl.ink/f/۳۹۱۳۶>) برخلاف برخی از شخصیت‌های اسلامی که خود را در برابر فرهنگ غرب بدهکار یا ضعیف می‌دانند آیت‌الله خامنه‌ای اسلام و مسلمانان را در این زمینه طلبکار می‌داند و سیاست‌های غربی را به چالش کشیده می‌فرماید: سیاستمداران غربی زن را مثل یک کالا وسیله شهوت‌رانی قرار دادند، با این حال بی‌شرمانه احساس طلبکارانه دارند و دیگران را در مورد حقوق و آزادی‌های زنان محکوم و محاکمه می‌کنند در حالی که باید پاسخگوی عملکرد ضد انسانی خود باشند ... (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار دانشجویان دانشگاه‌های استان یزد، ۱۳۸۶/۱۰/۱۳، <https://khl.ink/f/۳۴۱۶>) و دیدگاه اسلامی را چنین تبیین می‌کند: «ما زن را به عفت، عصمت، حجاب، عدم اختلاط بی‌حد میان زن و مرد، آرایش نکردن در مقابل نامحرم دعوت می‌کنیم. و این تنها راه حفظ کرامت انسانی زن است.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از زنان، ۱۳۷۱/۰۹/۲۵، <https://khl.ink/f/۲۶۴۵>) خداوند در آیه ۲۴ سوره نساء به ما می‌آموزد که شما باید به سوی او برگردید و برای رسیدن به کمال شخصیت و جایگاه ارزشمند انسانی خود را حفظ کنید ولی کسانی که تابع شهوات و غرق در شهوت‌رانی هستند به دنبال ایجاد منحرف کردن شما هستند. «وَاللَّهُ يَرِيدُ أَنْ يُتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا» آیت‌الله خامنه‌ای می‌فرماید: خصوصیت و امتیاز عمده زن غربی امروز این است که با برهنگی بتواند نظر مردان را جلب کند و در معرض التذاذ مردان قرار بگیرد. زن باید تمام توان خود را در عریان شدن و تأمین نگاه‌ها و خواسته‌های شهوانی مردان طماع به کار گیرد؛ چه در مجالس رسمی که غربی‌ها خود را صاحب فرهنگ و تمدن پیشرفته معرفی می‌کنند و چه در سطح عمومی اجتماعشان. البته باید

توجه کرد که ولنگاری و بی‌بندوباری زنان در اروپا و امریکا تا ۱۵۰ سال قبل به این حد و به این شکل نبود. در تغییر وضع فرهنگی زنان غربی سیاست‌های خبیث صهیونیست‌ها و انقلاب صنعتی غرب نقش اصلی و محوری دارند. سرمایه‌داران برای تولید و درآمد بیش‌تر از زنان به عنوان یک کالا استفاده کردند. (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم السلام، <https://khl.ink/f/۳۹۱۳۶>، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷) به نظر ایشان این وضعیت پیامدهای ناگواری دارد: «در صورتی که حجاب و عفاف و حریم با نامحرم حفظ نشود شخصیت و کرامت زن لگدمال می‌شود و دیگر عنوان، تخصص و مقام کارساز نیست. تعداد قابل توجهی از بانوان صاحب مقام و برجسته غربی، یکی پس از دیگری به زبان آوردند که در جوانی، در جریان مسائل اداری که در آنجاها عضو بوده‌اند، با زور و با خشونت مورد سوءاستفاده قرار گرفته‌اند. اسلام به وسیله حجاب در را بر روی آن مسیری که جنس زن را به این نقطه انحراف برساند بسته و اجازه نداده است، از این‌رو حجاب اسلامی وسیله مصونیت زن است.» (همان / ۱۳۹۶/۱۲/۱۷)

بر اساس گزارش‌های تاریخی در ایران باستان و حتی دویست سال قبل در اروپا زنان اعیان و اشراف باید خود را از مردان بی‌گناه می‌پوشیدند. این برخورد بر اساس نگاه طبقاتی بود نه جنسیتی و انسانی، که خود تبعیض علیه زنان و ظلم در حق آنان است. اسلام می‌گوید: خداوند بنی آدم را کرامت بخشیده است. «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ» (اسراء/۷۰) و کرامت جنس زن به حفظ حجاب و عفاف اوست و این یک مسئله و امتیاز انسانی است و هیچ فرقی میان زنان اشراف و غیر آن نیست. (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار دانشجویان دانشگاه‌های استان یزد، <https://khl.ink/f/۳۴۱۶>، ۱۳۸۶/۱۰/۱۳)

اگر زن برای برجسته کردن بعد انسانی خود کوتاهی کند در رقابت اجتماعی با جنس مرد که از قوا و قواره جسمانی قوی‌تر و روحیه تهاجمی برخوردار است خیلی آسیب‌پذیر می‌شود. قرآن کریم در آیه ۳۲ سوره اسراء هشدار می‌دهد که نزدیک زنا نشوید «وَلَا تَقْرُبُوا الزَّوَائِرَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا» یعنی حتی مقدمات آن را فراهم نکنید چون منجر به فحشا و راه بدی می‌شود که بی‌عفتی و بی‌حجابی زنان مهم‌ترین عامل گرفتاری به این گناه بزرگ است. ایشان با

هشدار در این زمینه می‌فرماید: «امروز بر اساس گزارش‌ها و آمار رسمی غربی‌ها، بیش‌ترین تجاوز جنسی با اِعمال زور، در آمریکا و اروپا انجام می‌گیرد. حتی در داخل خانه هم با خشونت‌های مردان، شخصیت و کرامت زنان پایمال می‌شود.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم‌السلام، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷، <https://khl.ink/f/۳۹۱۳۶>) و در تبیین واقعیت‌های میدانی محیط غربی می‌فرماید: «آمارها واقعاً وحشت‌انگیز است. یک نمونه آن آماری است که دادگستری آمریکا اعلام کرده که در هر شش ثانیه، یک تجاوز به عنف در کشور آمریکا صورت می‌گیرد! این نشان می‌دهد که چقدر مسئله حجاب و عفاف مهم است و بی‌اعتنایی به آن چه پیامدهای جبران‌ناپذیری برای زنان دارد.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از زنان، ۱۳۷۶/۰۷/۳۰، <https://khl.ink/f/۲۸۵۹>) همچنین در باب نگاه غیرانسانی فرهنگ غرب به زنان می‌فرماید: «در نگاه غربی زن وسیله‌ای برای اطفای شهوت است؛ این غیر قابل کتمان است؛ اگرچه برخی با جنجال می‌خواهند آن را انکار کنند. وقتی انسان نگاه می‌کند، می‌بیند اساساً این نگاه حاکم است. در محیط اجتماعی هرچه زن پوشش کمتری داشته باشد، مطلوب‌تر است. در حالی که در مورد مرد این حرف را نمی‌زنند؛ در مهمانی رسمی، مرد بایستی با لباس کامل، پاپیون زده و کت‌وشلوار پوشیده و احیاناً لباس رسمی وارد بشود؛ اما خانم‌ها در این مهمانی‌های رسمی بایستی به شکل دیگری ظاهر بشوند؛ این جز برای اینکه چشم هرزه هوس‌آلود مرد بهره‌مند بشود، هیچ فلسفه و حکمت دیگری ندارد؛ و این عملاً بزرگ‌ترین ظلم در حق زنان است.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از بانوان برگزیده کشور، ۱۳۹۳/۰۱/۳۰، <https://khl.ink/f/۲۶۱۵۵>)

بر این اساس بعد انسانی و معنوی زن با ایمان و عمل صالح برجسته می‌شود که حجاب و عفاف و حفظ حریم با نامحرمان از لوازم مهم آن است در حالی که فرهنگ منحط برهنگی و بی‌بندوباری غربی زن را برای تولید کالا با هدف کسب درآمد بیشتر سرمایه‌داران و در حد یک کالا برای اطفای شهوت شهوت‌رانان پایین و آسیب‌های جبران‌ناپذیری برای هویت زنان و جامعه بشری به بار آورده است.

۲) حجاب و عفاف و آزادی زن

در منظومه فکری امام خامنه‌ای آزادی نعمت بزرگ الهی است و نیاز به تبیین جدی دارد. آزادی خود ضابطه دارد و گرنه به ولنگاری می‌انجامد و مهم‌ترین ضابطه‌اش اخلاق و قانون و ارزش‌های الهی و حقوق عمومی است از این رو نباید در مقابل این‌ها تعریف شود. اسلام برای آزادی بشر آمده است ولی آزادی به معنای بی‌بندوباری فرهنگ غربی نیست. ما نباید برای اینکه خودمان را در چشم غربی‌ها شیرین کنیم، دم از حرفی بزنیم که آن‌ها می‌زنند که حرف غلط و باطل است و امروز بطلان خودش را نشان می‌دهد. ما از احترام به انسان و زن حرف می‌زنیم؛ این با آنچه در غرب در زیر این مفاهیم ترجمه و بیان می‌شود نباید اشتباه بشود. مقصود ما از عدالت، آزادی و کرامت انسانی مفاهیم اسلامی است. (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار

دانشجویان کرمانشاه، ۱۳۹۰/۰۷/۲۴، <https://khl.ink/f/۱۷۵۹۷>

خداوند فلسفه بعثت رسولش را برداشتن بندها و زنجیرهایی می‌داند که دست و پای مردم را بسته است. «وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ» (اعراف/۱۵۷) «اصر» به طناب‌هایی که خیمه را به زمین می‌بندند تا باد آن را نبرد می‌گویند. اصرها چیزهایی هستند که ما را به زمین می‌چسبانند و مانع پرواز می‌شوند. وظیفه پیامبر رها کردن انسان از این اسارت است. بنابراین هنگامی که از آزادی بحث می‌کنیم اصلاً از وجود محدودیت و ممنوعیت ابا نداشته باشیم چون از اول همه مباحث را در چهارچوب اسلام می‌دانیم و باید بر اساس آن عمل کنیم. حجاب و عفاف زنان هم یکی از قانون‌های الهی است و با سلامت و امنیت عمومی جامعه سروکار دارد. بی‌حجابی و بی‌عفتی یعنی اسیر شهوت خود یا دیگران شدن است و این مانع جدی برای رشد استعدادهای انسانی و آسمانی زن و مرد است. (امام خامنه‌ای، بیانات در

چهارمین نشست اندیشه‌های راهبردی، ۱۳۹۱/۰۸/۲۳، <https://khl.ink/f/۲۱۴۷۱>

امام خامنه‌ای محدودیت حجاب و عفاف را رد کرده و می‌فرماید: «مسئله حجاب، به معنای منزوی کردن زن نیست. اگر کسی چنین برداشتی از حجاب داشته باشد، برداشتش کاملاً غلط و انحرافی است. مسئله حجاب، به معنای جلوگیری از اختلاط و آمیزش بی‌قید و شرط زن و مرد در جامعه است. این اختلاط به ضرر جامعه بخصوص به ضرر زن است. حجاب، به هیچ‌وجه مزاحم و مانع فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی و علمی نیست.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار

جمعی از بانوان پزشک به مناسبت میلاد حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله علیها)،
۱۳۶۸/۱۰/۲۶، <https://khl.ink/f/۲۲۵۰>) خدای متعال در آیات ۲۳ و ۲۴ سوره
قصص می‌فرماید: زمانی که حضرت موسی (ع) به شهر مدین رسید مردانی را دید که
گوسفندان خود را آب می‌دادند. او متوجه شد که دو خانم در گوشه‌ای گوسفندان خود را
نگه‌داری می‌کنند. حضرت موسی پرسید: شما اینجا چه کار می‌کنید و آن‌ها جواب دادند که
چون پدر ما پیرمرد است ما برای تأمین مخارج زندگی به چرای گوسفندان مشغولیم و منتظریم
تا نوبت به ما برسد. حضرت موسی به آن‌ها کمک کرد. «وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يَصْدِرَ الرِّعَاءُ
وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ؛ فَسَقَى لَهُمَا...» این آیات به ما می‌آموزد که کار زن در خارج از منزل اشکالی
ندارد، به شرط آنکه زن در محیط کار، تنها نباشد؛ با مردان اختلاطی نداشته باشد؛ مرد کاری
در خانواده نباشد. (قرآنی: جلد ۷، ص ۳۸) دختران حضرت شعیب (ع) خود را از جمع مردان
نامحرم دور نگه داشتند؛ و خلاصه و مستند به موسی پاسخ دادند. و خداوند با حیا راه رفتن
دختر حضرت شعیب و نحوه دعوتش از نامحرم را برجسته کرده است: «فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي
عَلَىٰ اسْتِحْيَاءٍ...» (قصص/۲۴) پس زنان باید در رفتار و گفتار کرامت انسانی خود را حفظ
نمایند. این ادب حضور اجتماعی دختران حضرت شعیب بیانگر تربیت الهی و آزادی زنان با
حفظ کرامت آن‌ها است. در حالی که سیاست‌ها و رویکردهای عملی دنیای غرب امروز
برخلاف شعارهای فریبنده آزادی زنان، حقوق برابر بین مردان و زنان و ترسیم چهارچوب‌ها برای
نشان دادن شخصیت زن کاملاً ضد آزادی و ارزش‌های زنان است و اسارت کامل زن را هدف
گرفته است. آیت‌الله خامنه‌ای با تبیین صحیح بحث حجاب می‌فرماید: «حجاب مایه تشخص
و آزادی زن است؛ برخلاف تبلیغات ابلهانه و ظاهرینانه مادی‌گرایان، مایه اسارت زن نیست....
حجاب وقار و متانت و ارزش‌گذاری زن است و همچنین باعث سنگین شدن کفه آبرو و احترام
اوست؛ این را باید خیلی قدر دانست و از اسلام به خاطر این نعمت الهی تشکر کرد.» (امام
خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از مداحان سراسر کشور، ۱۳۹۱/۰۲/۲۳،
<https://khl.ink/f/۱۹۸۰۸>) ایشان ادعاهای غرب را به چالش کشیده و می‌فرماید:

«دختر دانشجو را به خاطر روسری‌اش در دانشگاه راه نمی‌دهند، آن وقت به ما می‌گویند چرا شما حجاب را اجباری کردید! در حالی که این در جهت حفظ کرامت زن و آن در جهت پرده‌داری و بی‌احترامی به زن است.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار دانشجویان دانشگاه‌های استان یزد، ۱۳/۱۰/۱۳۸۶، ۳۴۱۶/f/https://khl.ink/)

فرهنگ غربی آزادی زنان را پایمال نموده و اهرم مهم حفظ آزادی و کرامت را از آن‌ها می‌گیرد و زنان را اسیر دام‌های شهوت‌پرستان نموده و در معرض آسیب‌های فراوان و جبران‌ناپذیر قرار می‌دهد. آیت‌الله خامنه‌ای به مسلمانان هشدار می‌دهد: «آن کسانی که به نام آزادی، ولنگاری را در جامعه ترویج می‌کنند، آزاد نیستند، این‌ها اسیر دست‌بسته فرهنگ غربی‌اند. آزادی این است که شما نیت، ایمان، فکر، قرآن و الگوی اسلامی خودتان را داشته باشید و آن را دنبال کنید؛ این، آزادی و عظمت حقیقی و مطلوب است. این باید تأمین بشود.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم‌السلام، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷، ۳۹۱۳۶/f/https://khl.ink/)

بنابراین وقتی بعد انسانی زن با حفظ حجاب و عفاف برجسته شود زن می‌تواند به آزادی‌های مشروع خود برای حضور و فعالیت در اجتماع با کم‌ترین آسیب دست یابد. ادعای غربیان در مورد آزادی‌های زنان جز فریب و خیانت به کرامت زن و اسارت او در دست مردان شهوت‌ران و منفعت‌پرست نیست.

۳) حجاب و عفاف و امنیت و آرامش زن

حضور و فعالیت سودمند در جامعه نیازمند تأمین امنیت و آرامش است. از نظر قرآن یکی از ابزارهای کارآمد برای حفظ امنیت و آرامش زنان در عرصه اجتماعی که در فضای خانواده هم تأثیر بسزایی دارد حفظ حجاب و عفاف است. خداوند در آیه ۱۵۷ سوره اعراف شرط فلاح و رستگاری را ایمان، پشتیبانی، نصرت و تبعیت از نبی و قرآن بیان می‌کند و بر اساس آیه ۵۹ سوره احزاب یکی از وظایف پیامبر تذکر جدی دادن به زنان برای رعایت عفاف و حجاب است تا مورد آزار و اذیت قرار نگیرند: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَ زَوَّجْتُكَ وَبَنَاتِكَ وَيَسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا» حجاب و عفاف مانع

بسیاری از طمع‌ورزی‌ها و دست‌درازی‌ها از طرف مردان هوس‌باز و سبب در امان ماندن زنان از آزار و اذیت آن‌ها می‌شود. زن باید در پوشش و گفتار و رفتار خود حریم را با نامحرم حفظ کند. خدای متعال در آیه ۳۲ سوره احزاب از خضوع کردن زنان در گفتار که زمینه طمع‌ورزی مردان بیماردل می‌شود نهی کرده و به سخن گفتن به صورت معروف و پسندیده امر نموده و رعایت آن را نشانه تقوا بیان کرده است: «يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا»

طبیعی است که داشتن تقوا و کوتاه کردن دست طمع‌ورزان زمینه آرامش روحی زن و حفظ امنیت او را به دنبال دارد. اگرچه خطاب اولیه آیه مربوط به زنان رسول خداست ولی اثر آن همگانی است و مربوط به همه زنان و نیاز همیشگی جامعه است. همچنین در آیه ۵۳ سوره احزاب از مردان مؤمن خواسته شده که درخواست‌های خود را از زنان پیامبر از پشت حجابی انجام دهند و ثمره آن طهارت قلب در خواست‌کننده و خود زنان بیان شده است: «وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ» پیداست که طهارت قلبی برای زنان و عموم جامعه زمینه‌ساز رعایت بیشتر تقوا و حقوق دیگران و احساس آرامش روانی و فضای امن برای زنان خواهد بود.

حفظ حریم با نامحرم‌ان در تأمین نیازهای عاطفی و جنسی همسر و ایجاد فضای عاطفی مورد نیاز خانواده نقش‌سازنده و مؤثری دارد. این عملکرد باعث تحکیم کانون خانواده و تقویت اعتماد متقابل همسران و تربیت فرزندان شایسته می‌شود و امیدواری به آینده را تقویت می‌نماید. همچنین زن به همسر خود غیرمستقیم در رعایت حریم با نامحرم‌ان کمک می‌نماید. بی‌توجهی به عفاف و حجاب و عدم رعایت آن و ترویج بی‌بندوباری باعث اختلالات روانی، ناامنی فضای اجتماعی و گسست بنیان خانواده و سخت شدن زندگی برای زنان می‌شود. این امر تا جایی مهم است که خداوند در آیه ۶۰ سوره نور می‌فرماید: «وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ» در حکم پوشش به زنانی که از کار افتاده‌اند و مردان دیگر امید و میلی برای نکاح با آن‌ها ندارند به شرط آشکار نکردن زینت‌هایشان آسانی در نظر گرفته شده است. البته

اگر در حفظ عفت سعی و تلاش کنند به سود آنهاست چون نباید فضای عفت عمومی خلل دار شود. اگر حال و حکم زنان از کار افتاده این است تکلیف دختران و زنان جوان خیلی روشن است. اگر مسلمانان به خصوص زنان دقت می‌کردند که افراد سرمایه‌دار و نهادهای دولت‌ها برای تأمین امنیت خود حاضرند سختی‌ها را تحمل کنند و هزینه‌های هنگفتی بپردازند تحمل رعایت حجاب و عفاف برایشان آسان می‌شد. امام خامنه‌ای در مورد امنیت آفرین بودن حجاب می‌فرماید: «از نظر اسلام حجاب برای زن یکی از وسایل امنیت است. با حجاب هم خود زن امنیت پیدا می‌کند و هم مردان. آنجایی که حجاب را از زنان دور و آنها را به عریانی و برهنگی نزدیک می‌کنند، در درجه اول، امنیت از خود زن و در درجه بعد، از مردان و جوانان گرفته خواهد شد. برای این که زن در محیط سالم و امن حضور یابد و فعالیت نماید و مرد هم بتواند مسئولیت‌های خود را انجام دهد، اسلام حجاب را معین کرده است. و این یکی از فواید حجاب است.» (امام خامنه‌ای، بیانات در اجتماع زنان خوزستان، ۱۳۷۵/۱۲/۲۰، <https://khl.ink/f/۷۲۸۴>) ایشان تأکید دارد که «زنان محجبه مسلمان فوائد و آثار مثبت حفظ حجاب و عفاف را که خود تجربه کرده و از آن رضایت دارند بازگو کنند تا فرهنگ حجاب و عفاف ترویج و تثبیت شود.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از بانوان اندیشمند و

سخنان بانوان در این دیدار، ۱۳۷۷/۰۷/۱۸، <https://khl.ink/f/۲۹۱۰>)

از نظر قرآن کریم هم مردان باید چشم و فرج خود را کنترل کنند تا زمینه پاک‌ی و رشد خود را فراهم نمایند و هم زنان علاوه بر حفظ چشم و فرج خود زینت‌هایشان را با پوشیدن مقنعه‌ها آشکار نمایند: «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِجُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ...» (نور/۳۱) با دقت در این آیات، می‌توان نتیجه گرفت که خداوند نه تنها زنان را به خانه‌نشینی و عزلت‌گزینی امر نکرده است، بلکه از حضور ایشان در اجتماع نیز منع نمی‌کند؛ اما این حضور را مشروط به رعایت حدّ و مرز میان زن و مرد یا همان حجاب رفتار و گفتار می‌داند. در حدیث نبوی در بیان ارزش پرهیز از نامحرم می‌خوانیم: «مُحَادَاةُ النِّسَاءِ عَضُّ الْأَبْصَارِ وَ حَفَرُ الْأَعْرَاضِ وَ قِصْرُ الْوَهَاةِ»؛ بارزترین

درجه زنان سه چیز است: پوشیدن چشم از نامحرمان، پوشیدن تمام اندام از بیگانگان و کم و با حیا از منزل بیرون شدن.» (ابن بابویه: ۱۴۰۳، ص ۳۷۶). مقام معظم رهبری می‌فرماید: «در مکتب اسلام، حفاظ و حجابی بین زن و مرد وجود دارد. این به معنای آن نیست که زنان، عالم جداگانه‌ای غیر از عالم مردان دارند؛ نه! زنان و مردان در جامعه و در محیط کار، با هم زندگی می‌کنند؛ همه‌جا با هم سروکار دارند؛ مشکلات اجتماعی را با هم حل می‌کنند؛ جنگ را با هم اداره می‌کنند و کردند؛ خانواده را با هم اداره می‌کنند و فرزندان را پرورش می‌دهند؛ اما آن حفاظ و حجاب در بیرون از محیط خانه و خانواده حتماً حفظ می‌شود. این نکته اصلی در الگوسازی اسلامی است. اگر این نکته رعایت نشود، همان ابتدالی که امروز غرب دچار آن است، پیش می‌آید و زن از پیشتازی در حرکت به سمت ارزش‌ها که در ایران اسلامی دیده شد، باز خواهد ماند. غربی‌ها مایلند با تمام توان، آن نکته را هم در جایی به نحوی نسبت به هر کسی رسوخ دهند.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از پرستاران، ۱۳۷۰/۰۸/۲۲، <https://khl.ink/f/۲۵۱۱>) ایشان در اهمیت حجاب و عفاف می‌فرماید: «عفاف مخصوص زنان نیست؛ مردان هم باید عقیف باشند. منتها چون در جامعه، مرد به خاطر قدرت و برتری جسمانی، می‌تواند به زن ظلم کند و برخلاف تمایل زن رفتار نماید، روی عفت زن بیشتر تکیه و احتیاط شده است. یکی از مشکلات زنان در دنیای غرب، به ویژه در امریکا، این است که مردان با تکیه به قدرت به عفت زن دست‌درازی می‌کنند. آمار منتشرشده از سوی مقامات رسمی خود امریکا را دیدم که یکی مربوط به دادگستری امریکا و یکی هم مربوط به یک مقام دیگری بود. آمارها واقعاً وحشت‌انگیز است. وقتی به این مسئله مهم بی‌اعتنایی شود قضیه به اینجا می‌رسد. (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمعی از زنان، ۱۳۷۶/۰۷/۳۰، <https://khl.ink/f/۲۸۵۹>)

بر این اساس زن به عنوان یک انسان محترم و آزاد برای حضور و فعالیت اجتماعی خویش به امنیت و آرامش نیاز دارد که حجاب و عفاف و حفظ حریم با نامحرم او را در برابر قدرت جسمانی و روحیه تهاجمی مردان به خصوص بیماردارلان و آزار آنان امنیت می‌بخشد و همچنین موجب استحکام بنیان‌های خانواده و آرامش زن می‌گردد.

۴) حجاب و عفاف و سلامت جسمی و روحی زن

به دلیل قوی‌تر بودن عواطف و احساسات زن در مقایسه با مرد زنان از نظر روانی بیش‌تر از عوامل بیرونی تأثیر می‌پذیرند. زمانی که این تأثیر از یک منبع مثل شوهر باشد سبب حفظ یگانگی روانی زن می‌شود؛ ولی وقتی زن حجاب و عفاف را در اجتماع مردان نامحرم مراعات نکند، به راحتی تحت تأثیر روانی و عاطفی آنان قرار می‌گیرد و وحدت روانی او از بین می‌رود و در نتیجه دچار اضطراب و آشفتگی می‌شود. در این صورت زن به دلیل عدم سلامت و تعادل روحی قدرت تصمیم‌گیری درست را از دست می‌دهد و گرفتار روابط غیرقانونی و نگرانی‌های زیادی بعد از لذت زودگذر و آلودگی به انواع بیماری‌های جنسی و جسمی می‌شود. در حالی که حجاب مانع آلودگی و گرفتاری در فحشاء و گناه و سوءاستفاده بیماردارلان است.

قرآن کریم از زنان می‌خواهد که در ارتباط کلامی با نامحرم نرم و نازک سخن نگویند تا بیماردارلان تحریک نشوند و به طمع نیفتند: «إِنْ اتَّقَيْتِنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا» (احزاب/ ۳۲) در واقع هرگاه زنان بستر هرزه‌گری در رفتار و گفتار را ببندند و اجازه نفوذ به مردان نامحرم به خصوص بیماردارلان ندهند زمینه سلامت روحی و جسمی زنان و دیگران در جامعه تقویت می‌شود. البته باید مردان محرم به ویژه همسران نسبت به این مسئله حساس باشند و با تذکر خود به سلامت زنان و خانواده خود کمک کنند. خدای متعال پیامبرش را امر می‌کند که به همسران و دختران خود و زنان مؤمنان بگو تا حجاب و عفاف خود را حفظ کنند: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ...» (احزاب/ ۵۹) و همچنین امام علی در توصیه خویش به فرزندش امام حسن علیهما السلام می‌فرماید: «وَأَكْفُفْ عَلَيْهِنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ بِحِجَابِكْ إِيَاهُنَّ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ أَبْقَى عَلَيْهِنَّ وَلَيْسَ خُرُوجُهُنَّ بِأَشَدَّ مِنْ إِدْخَالِكْ مَنْ لَا يُوَثِّقُ بِهِ عَلَيْهِنَّ وَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَلَّا يَعْرِفَنَّ غَيْرَكَ فَافْعَلْ» در پرده حجاب نگاهشان دار، تا نامحرمان را ننگرند، زیرا که سخت‌گیری در پوشش، عامل سلامت و استواری آنان است. بیرون رفتن زنان بدتر از آن نیست که افراد غیر صالح را در میانشان آوری و اگر بتوانی به گونه‌ای زندگی کنی که غیر تو را نشانند چنین کن.» (نهج البلاغه، خطبه ۳۱)

نتیجه پایبندی به حجاب و عفاف ناهنجاری‌های اجتماعی را کاهش داده و باعث سلامت روحی و جسمی زنان می‌شود. زنی که از نظر روحی و جسمی سالم باشد می‌تواند نقش‌های مهم‌دختری، همسری، مادری و کدبانویی خود را در کانون مهم خانواده به خوبی ایفا نماید و نسل سالم تربیت کند و همچنین با شکوفایی استعدادهای خود نیروی سازنده اجتماع باشد. امام خامنه‌ای در اهمیت نقش زن می‌فرماید: «خانواده کانون گرم و پُربرکتی است که مهم‌ترین و قوی‌ترین پایه‌های تربیت روحی و فکری انسان در آن گذاشته می‌شود. خانه بهترین محیط آسایش جسم و جان است، بهترین کانون رفع خستگی تن و روح است، حقیقی‌ترین فضای صمیمیت است؛ هیچ صمیمیتی در هیچ محیطی به قدر خانواده و بین مادر، فرزند، پدر، همسران تصوّر نمی‌شود و وجود ندارد. در چنین کانون مبارکی محور و اصل و مرکز دایره کیست؟ مادر. این را دستگاه‌های تبلیغاتی غربی و متأسفانه بعضی غرب‌زده‌های خود ما سعی می‌کنند کم‌رنگ کنند در حالی که خانواده در غرب رو به اضمحلال می‌رود.» (امام خامنه‌ای، بیانات در ارتباط تصویری با مداحان، ۱۳۹۹/۱۱/۱۵، <https://khl.ink/f/۴۷۲۵۴>)

زنان باید بدانند که بیش‌ترین زمینه آلودگی و بیماری‌های جنسی و روحی در جامعه به عملکرد خود آن‌ها بستگی دارد و حجاب و عفاف کنترل‌کننده و تنظیم‌کننده حضور آن‌ها در جامعه با کم‌ترین تبعات منفی است. حیا یکی از اصول مهم و مقدمه سلامت روحی و روانی است و بی‌حیایی زمینه‌ساز تحریک جنسی مردان و ارتباط‌های نامشروع و ایجاد نگرانی‌های زیاد و در نتیجه بیماری‌های روحی و جسمی برای زنان و اطرافیان است. خداوند با حیا راه رفتن دختر حضرت شعیب (علیه‌السلام) را تمجید کرده است و امام صادق (علیه‌السلام) حیا را ده جزء دانسته و نه جزء آن را سهم زنان می‌داند: «الْحَيَاءُ عَلَى عَشْرَةِ أَجْزَاءٍ تَسَعَةٌ فِي النِّسَاءِ وَوَاحِدَةٌ فِي الرِّجَالِ فَإِذَا حَاصَتِ الْجَارِيَةُ ذَهَبَ جُزْءٌ مِنْ حَيَاتِهَا فَإِذَا تَزَوَّجَتْ ذَهَبَ جُزْءٌ فَإِذَا أَفْتَرَعَتْ ذَهَبَ جُزْءٌ فَإِذَا وَلَدَتْ ذَهَبَ جُزْءٌ وَبَقِيَ لَهَا خَمْسَةٌ أَجْزَاءٍ فَإِنْ فَجَرَتْ ذَهَبَ حَيَاؤُهَا كُلُّهُ وَإِنْ عَقَّتْ بَقِيَ لَهَا خَمْسَةٌ أَجْزَاءٍ» (بحرانی: ۱۴۰۵ ج ۲۰ ص ۷۶۷) از این حدیث می‌توان علت حساسیت و تأکید فراوان قرآن و آموزه‌های دینی در حفظ حجاب و عفاف زنان را فهمید. خداوند در آیه ۶۰ سوره نور رعایت عفت را به سود زنان می‌داند و از اطلاق آن می‌توان استفاده کرد که منظور در این آیه

سود مادی و معنوی هست. «وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ» و در آیه ۵۳ سوره احزاب خداوند رعایت عفاف و حجاب را سبب طهارت قلب برای مردان و زنان بیان می‌کند. طهارت قلب باعث سلامت روح و سلامت روح مقدمه سلامت جسمی است. «وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ»

فرهنگ امروزه غربی که بر بی‌بندوباری و بی‌حیایی پایه‌گذاری شده است نمایشگاه عبرت برای همه انسان‌ها به خصوص زنان است که در اثر آنچه بلاها و بیماری‌های خطرناک و تهدیدهای جدی برای خود زنان، جامعه انسانی و نسل آینده به وجود آمده است. امام خامنه‌ای در این زمینه می‌فرماید: «دنیا از غرق شدن در مادیگری و رواج آزادی‌های جنسی سودی نبرد؛ بشریت از آنچه که حرکت‌های مادی در اروپا به وجود آوردند - رهایی از معنویت و قیود الهی - سودی نبرد؛ نه عدالت را تأمین کرد و نه رفاه عمومی و نه امنیت را، نه خانواده را حفظ کرد، نه توانست تربیت نسل‌های بعدی را بدرستی انجام دهد؛ در همه این‌ها ضرر کردند. بله، یک عده‌ای صاحبان کمپانی‌ها، بانکدارها و سازندگان سلاح به آلف و الوف دست پیدا کردند، اما تمدن مادی غرب دستاورد بشری و انسانی نداشت؛ خودشان را خوشبخت نکردند، جوامعی را هم که در زیر سایه این‌ها و با تقلید از این‌ها زندگی کردند، خوشبخت نکردند.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار فرماندهان نیروی هوایی ارتش، ۱۳۹۰/۱۱/۱۹، <https://khl.ink/f/۱۸۹۸۹>)

بر این اساس رعایت حجاب و عفاف نشانه ایمان و تقوا است که زمینه‌ساز طهارت قلب و سلامت روح و جسم زن خواهد شد. و زن سالم می‌تواند کانون خانواده را گرم و مستحکم و نسل سالم را تربیت نماید و حضور و فعالیت او در جامعه باعث پیشرفت و تعالی ارزش‌های انسانی و آسمانی گردد. در مقابل بی‌عفتی و بی‌بندوباری عامل بروز انواع بیماری‌های روحی و جسمی برای زنان و سبب فروپاشی خانواده و تربیت نسل سالم خواهد شد.

۵) حجاب و عفاف و رشد و کمال زن

زن با حفظ حجاب و عفاف بعد انسانی و معنوی خود را برجسته نموده و اعلام می‌کند که من یک انسان محترم هستم و از شما هم انتظار دارم که با من انسانی و محترمانه برخورد کنید

نه با نگاه جنس مؤنث و لذت‌جویی و سوءاستفاده کردن و این اولین قدم و مهم‌ترین پیام او به دیگران است. برجسته شدن بعد انسانی زن و اعتراف جامعه زمینه‌ساز دستیابی زنان به آزادی‌های مشروع خود آن‌ها می‌شود، چون از اسارت هوای نفس و شهوت خود و طمع‌ورزان رهایی می‌یابد و درست تصمیم می‌گیرد. در سایه این آزادی زن احساس آرامش و امنیت نموده و از اذیت‌ها و طمع بیماردلان و هرزه‌ها در امان می‌ماند. حضور انسانی و آزاد همراه با آرامش و امنیت باعث سلامت روحی و جسمی زن و جامعه می‌گردد. با در نظر گرفتن این زنجیره و آماده شدن فضای لازم، زن می‌تواند به رشد و کمال مطلوب خود از خلقت برسد. آسیب دیدن هر کدام از این مراحل رسیدن به سعادت و کمال و کامیابی زن را دیرتر و دورتر و در مواردی دست‌نیافتنی می‌نماید. در بخش اول گذشت که از نظر قرآن کریم زن و مرد توان رسیدن به کمال و هدف مطلوب از خلقت را دارند به شرط آنکه شخصیت و هویت خود را در چهارچوب تعیین کرده خالق و مربی حکیم و علیم هستی تعریف و بر اساس آن عمل نمایند. ایمان و عمل صالح شرط مهم دستیابی به حیات طیبه است و یکی از وظیفه‌های مهم ایمانی زنان حفظ حجاب و عفاف است. خداوند در آیه ۳۱ سوره نور به زنان مؤمن امر می‌کند که چشم و فرج خود را کنترل کنند. همچنین با مقنعه تا سینه خود را بپوشانند و زینت‌های خود را جز به اندازه و برای افراد محرم آشکار نمایند و حتی در برداشتن قدم‌های خود دقت کنند تا زینت‌هایشان آشکار نشود. جالب است که آیه با تأکید روی ایمان و امیدواری به رسیدن به فلاح پایان می‌یابد، یعنی پایبندی به حجاب و عفاف نشانه ایمان و راه دستیابی به فلاح است: «وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ یَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَیَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ... وَتُؤْنُوا إِلَى اللَّهِ جَمِیعًا آیة الْمُؤْمِنَاتِ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ»

پاک‌دامنی و رعایت حریم با نامحرمان و حفظ عفت، تصدیق عملی ایمان به خدا و بزرگ‌ترین صفت کمال و زمینه‌ساز مقام والا نزد پروردگار است. خداوند در توصیف حضرت مریم - مادر حضرت عیسی - سلام‌الله علیهما - می‌فرماید او از طرف خدا برای انجام مأموریت بی‌نظیر برگزیده شد و ملائکه پیام خداوند را به او رساندند: «وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْیَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِینَ» (آل عمران/ ۴۲) و او از هرگونه آلودگی و بغی و

سرپیچی از دستور و برنامه خدا دوری می‌کرد: «قَالَتْ أَلَيْسَ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا» (مریم/۲۰) و زن بسیار راست‌گو و تصدیق‌کننده فرمان خدا بود: «وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ» (مائده/۷۵) و با این ویژگی‌ها توانست به مقامی دست یابد که مادر نمونه و الگو برای همه مردان و زنان مؤمن شود: «وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا ... وَمَرِيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا مِنَ الْقَنَاتِينِ» (تحریم/۱۱ و ۱۲) و در حقیقت به دعای عبادالرحمن رسیده که از خدا می‌خواهند همسران و نسلمان را مایه روشنی چشم ما و مارا پیشوای متقین گردان: «وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا» (فرقان/۷۴) این مقام با عبادت خدای رحمان و داشتن شرایطی از جمله پرهیز از زنا و رعایت کامل تقوا به دست می‌آید: .. وَلَا يَزْنُونَ ... (فرقان/۶۸) گرفتاری در این گناه انسان را از رسیدن به خیر باز می‌دارد: ... «وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا...» (فرقان/۶۸) خطر گرفتاری در زنا برای زنان و مردان چنان بالاست که خداوند می‌فرماید: «وَلَا تَقْرُبُوا الزِّنَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا» (اسراء/۳۲) از مردان و زنان مؤمن دوری از مقدمات زنا خواسته شده است چون انسان را از رسیدن به کمال مطلوب انسانی باز می‌دارد و راه بدی است که نتیجه‌اش سقوط در پرتگاه است و مانع کامیابی و سعادت ابدی او می‌شود.

زن با حفظ حجاب و عفاف، خود و دیگران را از گرفتار شدن در این گناه بزرگ باز می‌دارد. نمونه دیگری که با طهارت جسمی و روحی به درجات برتر رسیده‌اند حضرت خدیجه کبری (سلام‌الله‌علیها) است. ایشان حتی در زمان جاهلیت با عنوان طاهره معروف بود (هیشمی: ۱۴۰۸، ج ۹، ص ۲۱۸) و خداوند از طریق جبرئیل امین از زبان رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله به او وعده بشارت به خانه مجلل بهشتی داد. (مسلم: ۱۴۱۲، ج ۴، ص ۱۸۸۷ و ۱۸۸۸) و یکی از چهار زن برگزیده عالم است (مسند حنبل: ۱۴۲۱، ج ۱۹، ص ۳۸۳) و اشرف مخلوقات، محبت او را رزق خدا برای خود عنوان کرد. «إِنِّي قَدْ رَزَقْتُ حَبَّهَا» (مسلم: ۱۴۱۲، ج ۴، ص ۱۸۸۸)

پس عظمت و کرامت انسانی زن در خودنمایی برای نامحرمان و بی‌بندوباری نیست، بلکه در اطاعت از امر خدا و پوشیدگی است. به فرموده حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله‌علیها) بهترین حالت برای زن ندیدن نامحرم است (شوشتری: ۱۴۰۴، ج ۲۵، ص ۳۵۰) و خود

مقیدترین به این امر بود و از نظر مقام به طهارت کامل از هر نوع رجس و پلیدی رسید (احزاب/۳۳) و در جریان مباحله در کنار رسول خدا سند حقانیت دین خاتم الهی شد (آل عمران/۶۱) و در همین دنیا بوی بهشت می داد و غضب و صلح و جنگش با غضب «فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي، فَمَنْ أَعْصَبَهَا أَعْصَبَنِي» (بخاری: ۱۴۲۲، ج ۵، ص ۲۱) و صلح و جنگ رسول خدا برابر شد. «أَنَا حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبْتُمْ، وَسَلْمٌ لِمَنْ سَالَمْتُمْ» (ترمذی: ۱۳۹۵، ج ۵، ص ۶۹۹) امام خامنه‌ای در بیان عظمت این بانوی بی نظیر می فرماید: «حضرت زهرا نمونه برجسته زن مؤمن است. «روایت صحیحی است؛ به سند این روایت ما نگاه کردیم؛ سند معتبر و در نهایت اعتبار است و جای هیچ تردیدی نیست که جبرئیل می آمد. عبارت این است: «وَكَانَ يَأْتِيهَا جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيُحْسِنُ عَزَاءَهَا عَلَى آيِبِهَا» به زبان امروز ما، مرتب می آمد به حضرت زهرا برای رحلت پیغمبر تسلیت می گفت؛ وَ يُطَيِّبُ نَفْسَهَا؛ آرامش می داد به آن بزرگوار؛ وَ يُخْبِرُهَا عَنْ آيِبِهَا وَ مَكَانِهِ؛ خبر می داد که پیغمبر در چه وضعی است، در چه حالی است؛ در عالم برزخ، در محضر حی و دود، مقامات عالی پیغمبر را نشان می داد و برای فاطمه زهرا (سلام الله علیها) تصویر می کرد؛ وَ يُخْبِرُهَا بِمَا يَكُونُ بَعْدَهَا فِي ذُرِّيَّتِهَا؛ ماجراهای فرزندان حضرت را هم که در آینده پیش می آید - ماجرای امام حسن، ماجرای کربلا، ماجرای ائمه (علیهم السلام) و ماجرای حضرت ولی عصر (ارواحنا فداه) را- برای حضرت نقل می کرد؛ وَ كَانَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَكْتُبُ ذَلِكَ؛ (کلینی: ۱۳۶۳، ج ۱، ص ۲۴۱) امیرالمؤمنین هم می نوشت» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم السلام، ۱۴۰۰/۱۱/۰۳، <https://khl.ink/f/۴۹۴۴۸>) ایشان وظیفه مسلمانان را توجه به وجود عالی ترین مفاهیم انسانی و اسلامی مثل عبودیت خداوند در حضرت فاطمه زهرا دانسته و او را در نقش مادری، همسری، تربیت فرزند و کدبانویی در اوج قله تصور و اعجاب آور می داند. (امام خامنه‌ای، بیانات در ارتباط تصویری با

مداحان، ۱۳۹۹/۱۱/۱۵، <https://khl.ink/f/۴۷۲۵۴>)

بنابراین حجاب و عفاف نه تنها محدودیت زن و مانع رشد و تکامل او نیست بلکه سکوی پرواز اوست که با ایمان و عمل صالح و حفظ حریم و حجاب و عفاف به آن دست می یابد. در مقابل بی ایمانی و بی بندوباری پیامدهای جبران ناپذیری برای انسان به خصوص جامعه زنان

دارد. امروز در فرهنگ غربی مشاهده می‌شود که در اثر ولنگاری و پامال کردن ارزش‌های اخلاقی، زن نه تنها همچون یک کالا برای ارضای خواسته‌های جنسی و اقتصادی چپاولگران دیوسیرت با کم‌ترین هزینه و عدم احساس مسئولیت تبدیل شده بلکه تا حد حیوان سقوط کرده است. دیگر مردان از دیدن، ارتباط و همراهی زن لذت نمی‌برند و هیچ احترامی برای او قائل نیستند و تا حدی سقوط کرده‌اند که با هم جنس خود و حتی حیوانات ارتباط برقرار می‌کنند و این سقوط انسانی و اخلاقی حتی در مورد زنان هم صادق است. امام خامنه‌ای در این زمینه هشدار می‌دهد: یکی از خصوصیات فرهنگ غربی، عادی‌سازی گناه است؛ گناه‌های جنسی را عادی می‌کنند. امروز این وضعیت در خود غرب به فضاقت کشیده شده؛ اول در انگلیس، بعد هم در بعضی از کشورهای دیگر و آمریکا. این گناه بزرگ همجنس‌بازی یک ارزش شده است! به فلان سیاست‌مدار اعتراض می‌کنند که چرا او با همجنس‌بازی مخالف است، یا با همجنس‌بازها مخالف است! ببینید انحطاط اخلاقی به کجا می‌رسد. این، فرهنگ غربی است. همچنین فروپاشی خانواده ... پیامد خطرناک فرهنگ غرب است. (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳، <https://khl.ink/f/۲۱۲۵۲>)

در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای غرب در مسئله زن فهم بد و غلط و عمل گمراه‌کننده و مهلک دارد و آن را به زور بر دیگران تحمیل کرده و مخالفان خود را با امپراتوری رسانه‌ای و هوچیگری متهم نموده و به کسی اجازه اظهار نظر نمی‌دهد. ایشان به متفکران اسلامی توصیه می‌نماید که باید ذهن خود را از تفکر غلط غربی خالی کنیم و مرجعیت آن را رد نماییم چرا که این فرهنگ بر اساس مادی و غیر الهی بنا شده است از این رو هیچ‌گاه تأمین‌کننده سعادت و هدایت نخواهد بود. و مسلمانان موظفند حقایق هستی را با نگاه معرفت‌شناسی الهی و اعتقاد به وجود و قدرت و حضور ربوبی الهی بشناسند و دنبال کنند.

بر اساس دیدگاه الهی جنسیت نشانه برتری نیست از این رو مردان می‌توانند نمونه مثبت یا منفی برای زنان و مردان تاریخ شوند و زنان هم می‌توانند نمونه مثبت یا منفی برای زنان و مردان تاریخ شوند و این الگوپذیری بر اساس معیارها است نه بر اساس جنسیت. ممتاز کردن یکی از

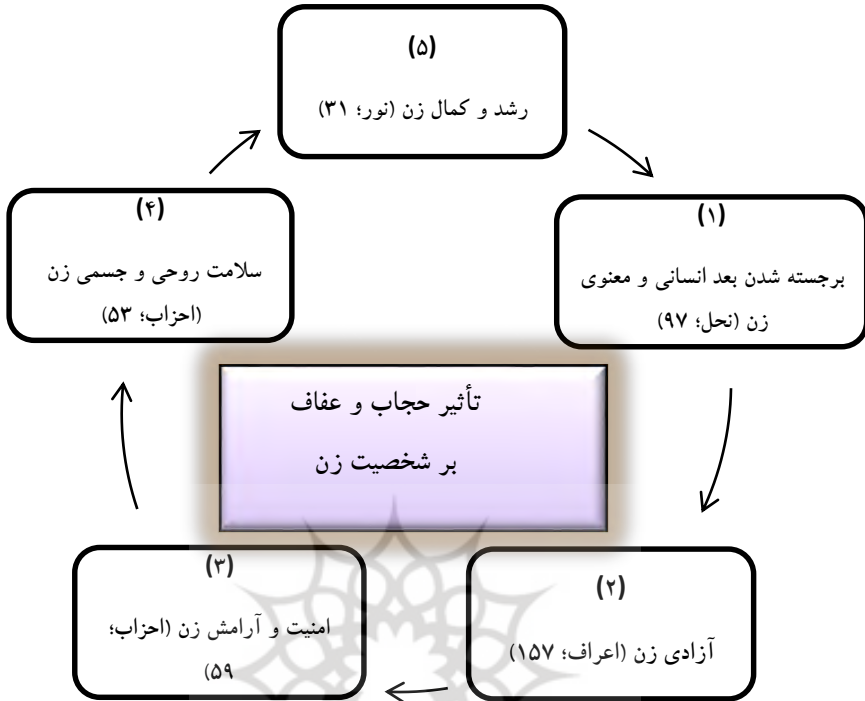
این جنسیت‌ها به عنوان نماد برتر اول انحراف است. امام خامنه‌ای در این زمینه می‌فرماید: وقتی که مرد در تمدن غربی، جنس برتر است و تمدن، تمدن مردسالار است، نتیجه این است که زن سعی می‌کند الگوی خودش را مرد قرار بدهد و مرد می‌شود الگوی زن؛ زن دنبال کارهای مردانه حرکت می‌کند؛ نتیجه این است. خوب است به این آیه قرآن توجه کنیم: «ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ» برای کفار دو زن کافر، نمونه و الگو هستند؛ زن نوح و زن لوط که این‌ها به شوهرانشان خیانت کردند؛ «فَلَمْ يُغْنِيا عَنْهُما مِنَ اللَّهِ شَيْئًا» (تحریم/۱۰) شوهرها با اینکه پیغمبر بودند، دیگر به درد این‌ها نمی‌خورند و فایده‌ای برایشان ندارند. (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار اقسشار مختلف بانوان، ۱۴۰۱/۱۰/۱۴،

<https://khl.ink/f/۵۱۶۵۵>

بنابراین زن در سایه ایمان و عمل صالح که حجاب و عفاف و حفظ حریم با نامحرم از لوازم آن است ظرفیت و قابلیت رسیدن به سعادت و کمال و قرب الهی و نمونه اهل ایمان اعم از زنان و مردان شدن را دارد.

با توجه به یافته‌های پژوهش در موضوع تأثیر حجاب و عفاف بر شخصیت زن بر اساس آیات قرآن و اندیشه‌های قرآنی امام خامنه‌ای (حفظه الله) الگوی زیر به دست آمده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نتیجه

بر اساس آموزه‌های قرآن کریم و منظومه فکری امام خامنه‌ای (حفظه الله) که ریشه عمیق در فرهنگ و معارف قرآن دارد روشن می‌شود که برای برجسته شدن بعد انسانی و معنوی زن ایمان و عمل صالح لازم است که حجاب و عفاف و حفظ حریم با نامحرمان از لوازم مهم آن است، در حالی که فرهنگ منحط غربی زن را در حد یک کالا برای اطفای شهوتِ شهوت‌رانان و تولید کالا در نظر می‌گیرد.

و باید دانست زن به عنوان انسان محترم با حفظ حجاب و عفاف می‌تواند به آزادی‌های مشروع خود برسد و حضور و فعالیتش در اجتماع با کم‌ترین آسیب باشد. ادعای غربیان در مورد آزادی‌های زنان جز فریب و خیانت به کرامت زن و اسارت او در دست مردان شهوت‌ران نیست. حفظ حریم زن را در برابر قدرت جسمانی و روحیه تهاجمی مردان به خصوص بیمارستان و آزار آنان امنیت می‌بخشد و بنیان‌های خانواده را مستحکم می‌کند از این رو باعث طهارت قلب و سلامت روح و جسم زن خواهد شد. و زن سالم می‌تواند کانون خانواده را گرم و مستحکم و نسل سالم را تربیت نماید و حضور و فعالیت او در جامعه باعث پیشرفت و تعالی ارزش‌های انسانی و آسمانی‌اش گردد. در مقابل بی‌عفتی و بی‌بندوباری عامل بروز انواع بیماری‌های روحی و جسمی برای زنان و سبب فروپاشی خانواده خواهد شد.

زنی که در جامعه همچون انسان محترم حضور می‌یابد و با رهایی از اسارت شهوت خود یا دیگران آزادانه فعالیت می‌کند خود را در برابر نامحرمان و طمع‌ورزان در پوشش امنیت‌بخش حجاب و عفاف قرار می‌دهد و به آرامش می‌رسد در این صورت به دور از اضطراب‌ها و با طهارت قلب به سلامت روحی و جسمی دست می‌یابد و غرایز شهوانی و عاطفی خود را با شوهر در کانون خانواده تأمین نموده و می‌تواند به کمال و رشد و هدف خلقت خود برسد و تربیت نسل سالم و آینده روشن را رقم و سرنوشت خود را با سعادت گره بزند. اسلام آمده است تا اعلام و راهنمایی کند که زن در سایه ایمان و عمل صالح که حجاب و عفاف و حفظ حریم با نامحرم از لوازم آن است ظرفیت و قابلیت رسیدن به سعادت و کمال و قرب الهی و نمونه اهل ایمان اعم از زنان و مردان شدن را دارد. فرهنگ ابتذال جنسی غربی جز سوءاستفاده از زنان و به

سقوط کشاندن و بدبخت کردن آنان و گرفتن کرامت انسانی و شرافت همسری و مادری از زن او را در برابر انواع آسیب‌ها بی دفاع و در معرض اقسام امراض روحی و جسمی قرار داده و کانون خانواده و نسل آینده را فرومی‌پاشد. طبیعی است که زنان خود باید پیشگام در پذیرش و پابندی حجاب و عفاف باشند و دقت کند که شیادان زیادی در پی سقوط او و غارت ناموس او هستند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

قرآن کریم

۱. ابن بابویه، محمد بن علی، معانی الأخبار، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه، ۱۴۰۳ق.
۲. ابن حنبل، مسند احمد بن حنبل، بیروت - لبنان: مؤسسه الرسالة، ۱۴۲۱ق، چاپ اول.
۳. آذرنوش، آذرتاش، فرهنگ معاصر عربی - فارسی، تهران، نشر نی، چاپ سوم، ۱۳۸۲ش
۴. بحرانی، عبدالله بن نورالله، عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآیات و الأخبار و الأقوال، قم: مدرسة الإمام المهدي (عليه السلام)، ۱۴۰۵ق.
۵. بخاری، محمد بن إسماعیل بن البخاری، صحیح البخاری، بیروت - لبنان: دار طوق النجاة، ۱۴۲۲ق، چاپ اول.
۶. ترمذی، محمد بن عیسی، سنن الترمذی، تحقیق، احمد شاکر، محمد فؤاد عبدالباقی، مصر: شرکه مکتبه و چاپخانه مصطفی، ۱۳۹۵ق، چاپ دوم.
۷. تمیمی آمدی، عبدالواحد، غررالحکم و دررالکلم، قم: انتشارات امام عصر، ۱۳۸۹ش.
۸. خامنه‌ای، علی، اجوبة الاستفتاءات، تهران، انتشارات بین الملل الهدی، چاپ نهم، ۱۳۸۴ش
۹. راغب اصفهانی، حسن بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، بیروت - لبنان: دارالعلم، ۱۴۱۲ق.
۱۰. شارع‌پور، محمود؛ تقوی، سیده زینب؛ محمدی، مهدی، تحلیل جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر گرایش به حجاب، (مطالعه موردی: گرایش به حجاب در بین دانشجویان دختر دانشگاه مازندران). تحقیقات فرهنگی ایران، ۵(۳)، ۱۳۹۱ش.

۱۱. شرف‌الدین، حسین، ریشه‌یابی جامعه‌شناختی بی‌حجابی. فقه، ش ۵۱ و ۵۲، ۱۳۸۶ش.
۱۲. شریف‌الرضی، محمد بن حسین، ۱۳۷۸، نهج البلاغه، ترجمه شهیدی، جعفر، تهران: انتشارات علمی فرهنگی.
۱۳. شوشتری، نورالله بن شریف‌الدین، احقاق الحق و ازهاق الباطل، قم: مکتبه آیه الله العظمی المرعشی النجفی العامة، ۱۴۰۴ق.
۱۴. شیخی، محمدتقی، جامعه‌شناسی زنان و خانواده، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۷ش.
۱۵. طباطبایی، محمد حسین، ترجمه تفسیر المیزان، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴ش، چاپ پنجم.
۱۶. طریحی، فخرالدین، مجمع البحرين، تهران: انتشارات کتابفروشی مرتضوی، چاپ سوم، ۱۳۷۵ش.
۱۷. طیبی، ناهید، حجاب و عفاف، مجله پیام زن، ش ۹۵-۹۶.
۱۸. غروی نائینی، نهل؛ عامری، وحیده، پویشی در معنا و مفهوم حجاب، تهران: مطالعات راهبردی زنان، تابستان ۱۳۸۶ - شماره ۳۶.
۱۹. فراهیدی، خلیل بن احمد، العین، قم، دارالهجره، ۱۴۰۵ق.
۲۰. قرائتی، محسن، تفسیر نور، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۷ش، چاپ چهارم.
۲۱. قمی، عباس، سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، مشهد، بنیاد پژوهش‌ها آستان قدس رضوی، ۱۳۸۸ش.
۲۲. کلینی، محمدبن یعقوب، اصول کافی، تهران: دار الکتب الإسلامية، ۱۳۶۳ش.
۲۳. کوئن، بروس، مبانی جامعه‌شناسی (مترجم: غلامعباس توسلی و رضا فاضل)، تهران: سمت، ۱۳۸۸ش.

۲۴. محسنی، منوچهر، مقدمات جامعه‌شناسی، تهران، دوران، ۱۳۸۳ ش.
۲۵. مصطفوی، حسن، التحقيق فی کلمات القرآن، تهران، ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰ ش
۲۶. نیسابوری، مسلم بن حجاج، صحیح مسلم، بیروت - لبنان: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۱۲ ق.
- هیثمی، علی بن ابوبکر، مجمع الزوائد ومنبع الفوائد، بیروت - لبنان: دار الکتب العلمیة، ۱۴۰۸ ق.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Bibliography

- *Quran - e - Karim (The Holy Quran)*
- ۱. Azarnoosh, Azartash, *Farhang-e Mo'aser Arabi-Farsi (Contemporary Arabic-Persian Dictionary)*, Tehran: Nashr-e Ney, ۳rd Edition, ۲۲۲۲ SH (۰۰۰۳ CE).
- ۲. Bahraani, Abdullah bin Nurullah, *Awalim al-'Ulum wa al-Ma'arif wa al-Ahwal min al-Ayat wa al-Akhtar wa al-Aqwal (Worlds of Sciences, Knowledge, and Conditions from Verses, Narrations, and Sayings)*, Qom: Imam Mahdi Seminary School, ۱۴۰۰ AH (۱۹۸۰ CE).
- ۳. Bukhari, Mohammad bin Ismail bin Ibrahim, *Sahih al-Bukhari*, Beirut - Lebanon: Dar Tawq al-Najat, ۱۴۲۲ AH (۲۰۰۱ CE), ۱st Edition.
- ۴. Cohen, Bruce, *Mabani Jame'e-shenasi (Fundamentals of Sociology)*, Translated by Gholamabbas Tousi and Reza Fazeli, Tehran: SAMT Publications, ۱۳۸۸ SH (۹۹۹۹ CE).
- ۵. Farahidi, Khalil bin Ahmad, *Al-'Ayn*, Qom: Dar al-Hijrah Publications, ۱۴۰۰ AH (۱۹۸۰ CE).
- ۶. Gharavi Nayini, Nahla and Ameri, Vahideh, *Pouyeshi dar Ma'na va Mafhoom-e Hijab (Analysis of the Meaning and Concept of Hijab)*, Tehran: Strategic Studies of Women Journal, Summer ۶۶۶۶ (۲۰۰۷ CE), Issue ۶۶.
- ۷. Haithami, Ali bin Abu Bakr, *Majma' al-Zawa'id wa Manba' al-Fawa'id (Collection of Additional Hadiths and Their Sources)*, Beirut - Lebanon: Dar al-Kutub al-Ilmiyyah, ۱۴۰۸ AH (۱۹۸۷ CE).
- ۸. Ibn Babawayh, Mohammad bin Ali, *Ma'ani al-Akhtar (Meanings of Narrations)*, Edited by Ghaffari, Qom: Qom Seminary Teachers Associations, ۱۴۰۳ AH (۲۲۲۲ CE).
- ۹. Ibn Hanbal, *Musnad Ahmad bin Hanbal*, Beirut - Lebanon: Al-Resalah Foundation, ۱۱۱۱ AH (۲۰۰۰ CE), ۱st Edition.

۱۰. Khamenei, Ali, *Ajwibat al-Istifta'at (Answers to Inquiries)*, Tehran: International al-Huda Publications, ۹th Edition, ۱۳۸۴ SH (۲۰۰۵ CE).
۱۱. Kulayni, Mohammad bin Ya'qub, *Usul al-Kafi*, Tehran: Dar al-Kutub al-Islamiyyah, ۳۳۳۳ SH (۱۹۸۴ CE).
۱۲. Mohseni, Manouchehr, *Moqaddamat-e Jame'e-shenasi (Fundamentals of Sociology)*, Tehran: Douran Publications, ۱۳۸۳ SH (۲۰۰۴ CE).
۱۳. Mustafavi, Hassan, *Al-Tahqiq fi Kalimat al-Quran (Investigation into Quranic Words)*, Tehran: Ketab Translations and Publications, ۱۳۶۰ SH (۹۹۱۱ CE).
۱۴. Nisaburi, Muslim bin Hajjaj, *Sahih Muslim*, Beirut - Lebanon: Dar Ihya al-Turath al-Arabi, ۱۴۱۲ AH (۲۰۲۲ CE).
۱۵. Qara'ati, Mohsen, *Tafsir-e Noor (Tafsir of the Light)*, Tehran: Cultural Center for Quranic Studies, ۴th Edition, ۱۳۸۷ SH (۲۰۰۸ CE).
۱۶. Qomi, Abbas, *Safinat al-Bihar wa Madinat al-Hikam wa al-Athar (The Ark of Seas and the City of Wisdom and Effects)*, Mashhad: Astan Quds Razavi Research Foundation, ۸۸۸۸ SH (۲۰۰۹ CE).
۱۷. Raghیب Isfahani, Hasan bin Mohammad, *Al-Mufradat fi Gharib al-Quran (Vocabulary of the Quranic Terms)*, Beirut - Lebanon: Dar al-Ilm, ۲۲۲۲ AH (۱۱۱۱ CE).
۱۸. Sharaf al-Din, Hossein, *Risheh-yabi Jame'e-Shenasi bi-Hijabi (Sociological Roots of Unveiling)*, Fiqh, Issues ۱۱ and ۲۲, ۱۳۸۶ SH (۲۰۰۷-۸۸۸۸ CE).
۱۹. Shariepour, Mahmoud; Taqavi, Seyedeh Zeinab; Mohammadi, Mehdi, *Tahavol-e Jame'e-Shenasi-e Avamel-e Mooaser Bar Garaaesh be Hejab (Sociological Analysis of Factors Influencing the Tendency towards Hijab)*, (Case Study: Tendency towards Hijab Among Female Students of Mazandaran University), Research in Iranian Cultural Studies, Vol. ۵(۳), ۱۳۹۱ SH (۲۰۱۲ CE).

۲۰. Sharif al-Radhi, Mohammad bin Husayn, *Nahj al-Balagha (The Peak of Eloquences)*, Translated by Shahidi, Jafar, Tehran: Scientific-Cultural Publications, ۱۳۷۸ SH (۱۹۹۹ CE).
۲۱. Shaykhi, Mohammad Taqi, *Jame'eh Shinasi-ye Zanan va Khanevadeh (Sociology of Women and Family)*, Tehran: Sahami Enteshar Company, ۱۳۸۷ SH (۲۰۰۸ CE).
۲۲. Shushtari, Nurallah bin Sharif al-Din, *Ihqaq al-Haqq wa Azhaq al-Batil (Affirming the Truth and Dismissing the Falsehood)*, Qom: Ayatollah Mara'shi Najafi Library, ۴۴۴۴ AH (۳۳۳۳ CE).
۲۳. Tabatabai, Mohammad Hussein, *Tarjomeh Tafsir al-Mizan (Translation of Tafsir al-Mizan)*, Qom: Islamic Publications, ۰th Edition, ۴۴۴۴ SH (۱۹۹۰ CE).
۲۴. Tamimi Amidi, Abdulwahid, *Gurar al-Hikam wa Durar al-Kalam (The Gems of Wisdom and Pearls of Speech)*, Qom: Imam Asr Publications, ۱۳۸۹ SH (۰۰۰۰ CE).
۲۵. Tayyebi, Nahid, *Hijab va 'Iffat (Hijab and Chastity)*, Peyam-e Zan Magazine, Issues ۵۵-۶۶.
۲۶. Tirmidhi, Mohammad bin Isa, *Sunan al-Tirmidhi*, Edited by Ahmad Shakir, Mohammad Fuad Abdul-Baqi, Egypt: Mustafa Printing Press, ۱۳۹۰ AH (۱۹۷۰ CE), ۲nd Edition.
۲۷. Tureihi, Fakhr al-Din, *Majma' al-Bahrain (The Confluence of the Two Seas)*, Tehran: Mortazavi Bookstore Publications, ۳rd Edition, ۱۳۷۰ SH (۶۶۶۶ CE).